

Disertační práce – posudek oponenta

Autorka: **Mgr. Eva Benešová**

Název práce: **Klavírní tvorba Eduarda Douši**

Vedoucí práce: Doc. MgA. Jana Palkovská

Oponent práce: PhDr. MgA. Vít Gregor, Ph.D.

Autorka se ve své disertační práci zabývá klavírní tvorbou soudobého českého hudebního skladatele Eduarda Douši (nar. 1951). Jejím cílem bylo zkompletování dosavadního komponistova klavírního díla a jeho zařazení do kontextu soudobé české hudby. Dalším dílčím cílem jsou pak rozbory skladeb po stránce tektonické, harmonické i melodické, jakož i pohled interpretační a pedagogický (autorka je též koncertní klavíristkou a klavírní pedagožkou). V příloze je pak obsažen kompletní notový materiál zmíněných skladeb, což lze jednoznačně hodnotit jako přínos.

Pro svou disertační práci zvolila Mgr. Benešová všechny metody pro tento typ prací potřebné, a to jak shromáždění a utřídění pramenů, tak zařazení do kontextu hudby 20. století (komparace) a v neposlední řadě též metodu analytickou (tektonika, didaktika, interpretace), která je obzvláště cennou ve spolupráci se samotným skladatelem. Výsledkem je pak syntéza prozkoumaného materiálu a závěr, který Doušovo klavírní dílo specifikuje.

Disertační práce je promyšleně členěna do tří hlavních kapitol.

V kapitole první je pojednána česká klavírní tvorba 20. století se zvláštním zřetelem k době poválečné. Jsou zde pro uvedení do problematiky uvedeni autoři, jejichž díla jsou již uzavřena. Jde především o generaci V. Nováka a J. Suka, jejich žáky a žáky těchto žáků. Výčet jmen je poměrně výstižný, i když v díle některých jmenovaných skladatelů nehraje klavírní tvorba významnější roli (S. Vorlová, K. Hába, Š. Lucký, J. Pauer, R. Kubín), naopak nejsou zmíněni např. Alois Hába nebo Vladimír Polívka. Přínosem zde ovšem je fakt, že autorka věnuje pozornost též instruktivní tvorbě.

Již v první kapitole se setkáváme s některými pojmy, které zasluhují bližší osvětlení. Jsou to především „komunikativní moderna“, „konsonantní disonance“ a „hudební vyjadřovací prostředky“. O těchto pojmech doporučuji pohovořit při obhajobě.

Druhá kapitola (skladatelův původ a život) je zpracována podrobně, pečlivě a přesně. Pojednání tohoto druhu bývají obecně velmi cenné, neboť sestavování rodokmenů či zjišťování podrobností o předcích se mohou stát u nežijících osob vážným problémem. Je dobré, že tato věc je uspokojivě zmapována a vyřešena. Celá kapitola zaujímá vzhledem k celkovému rozvrhu disertační práce přiměřené místo i svým rozsahem. Jejím velmi vhodným završením je rozhovor s E. Doušou, z něhož lze vyčíst mnohé autorovy zásadní postřehy a názory na život, společnost, hudbu i podrobnější náhled na klavír a jeho možnosti v současné kompoziční praxi. Již z tohoto materiálu je zřejmé, že skladatel se klavíru věnuje po dobu celého svého tvůrčího života, je tedy logickým úkolem autorčina snaha o zevrubný náhled této kompoziční činnosti.

Rodokmen a fotografická příloha jsou rovněž integrální součástí druhé kapitoly.

Třetí kapitola je jádrem celé disertační práce. Úvodem jsou zmíněny základní charakteristiky Doušova klavírního kompozičního stylu v průběhu času. Stylové vymezení není nikdy u soudobých skladatelů snadným úkolem, poněvadž u málokterého najdeme jeden výrazně vyhraněný a s dobou přetrvávající postup (výjimkou potvrzující pravidlo je např. Luboš Fišer). Vlivů a směrů bývá více a označení „postmoderna“ je může jistým způsobem zastřešit. Při obhajobě by bylo dobré šíře pohovořit o tom, co je vlastně pod pojem „postmoderna“ možno zahrnout.

Po úvodu třetí kapitoly následuje stručný (ale kompletní) přehled Doušových klavírních skladeb, pro nezbytnou prvotní orientaci jistě velmi vítaný (podrobný seznam je pak v závěru práce). Poté se na několika příkladech seznamujeme s typickými autorovými postupy (melodika, rytmika, témbry, polyfonie, prací s intervaly a akordy apod.).

Další podkapitolu tvoří pojednání o instruktivních skladbách zamýšlených jak pro ZUŠ, tak i pro nižší ročníky konzervatoří. Za zmínku zde jistě stojí přiblížení autorovy práce s vlivy jazzu. V návazné souvislosti je na s. 95 zmíněn pojem „neoklasicismus“, opět nebude od věci tento pojem při obhajobě rozvést.

Vyčerpávajícím způsobem jsou dále prezentovány všechny skladatelovy klavírní kusy a cykly, vždy s výstižnou volbou notových příkladů v celkem přiměřeném počtu. Neocenitelným přínosem je zde opět spolupráce se samotným autorem.

Závěr shrnuje stručně a výstižně zjištěné a prozkoumané poznatky a je přesvědčivým vyústěním práce.

Při obhajobě doporučuji kromě již výše zmíněných námětů rozvést tyto body:

Vývoj evropské hudby v poválečném období, vliv západních skladatelských škol na českou hudbu.

Co je vlastně instruktivní literatura, co je jejím smyslem, kdo bývá jejím nejlepším autorem, jak vypadala situace v období socialismu? Jak to bylo s uměleckou kvalitou? (s. 25)

Poznámky a připomínky k textu:

s. 13 – Jak je možno prezentovat Hurníkovu skladbu Divná písnička

s. 17 – Dílo O. Máchy nepovažuji v oblasti klavíru za srovnatelné s ostatními zmíněnými autory.

s. 154 – Popis dodekafonických řad není zcela přesný. Např. e-f-as nemusí být obratem měkce velkého septakordu). Navíc ve 2. ř. kurzívy „...je tvořena tak, aby byla tvořena...“ – neobratné vyjádření.

Co je „vypsaná aleatorika“?

s. 203 – Proč jsou za reprezentanty „komunikativní moderny“ vybráni právě J. F. Fischer, M. Vacek, O. F. Korte a L. Sluka? Nabízejí se např. L. Fišer, J. Vřešťál, O. Flosman, E. Zámečník aj.

Pokud jde o jazykovou stránku disertační práce Mgr. Evy Benešové, je možno říci, že splňuje úroveň na práce tohoto druhu kladenou. Pro případné další zpracování či knižní vydání upozorňuji na občasné nepřesnosti nebo méně obratné stylistické postupy:

- 1) nadměrné používání ukazovacích zájmen (např. s. 9 dole)
- 2) nečeské vazby (byť i gramaticky přípustné), např. s. 18, ř. 10 – „odvislé od“ – germanismus (abhängig von), česky „závislé na“
- 3) s. 109 - poslední věta „Takové místo se ...nachází jen na tomto místě“.
- 4) s. 135 – ř. 3. zdola – „s velkou dávkou pointy“ – ne zcela srozumitelné
- 5) s. 139 - celý 2. odstavec trpí stylistickou neobratností, podobně s. 174 - „poměrně výrazově odlišná“, nebo s. 196 – „...a jakoby s Mozartovou hudební poetikou nemá nic společného“ – lépe např. „zdánlivě“
- 6) drobné nepřesnosti nebo opomenutí (uvádím pro případ dalšího použití bez nároku na úplnost – s. 9 – „Sylvie“, nikoli „Silvie Bodorová“, s. 26 – ř. 21,22,23 – třikrát „jí“ místo správného „jí“, s. 31, ř. 25 „vedeno“ – správně „uděleno“, s. 37, ř. 14 – správně

„Fišerová“, s. 39, poslední ř. „jedna“ místo „jednak“, s. 138, ř. 2 „...vstupní výrazné...“, s. 150, ř. 7 – „...Fragmenty, napsaný...“, s. 172, ř. 5 – Filosofické fakulty University Karlovy...“, s. 178, ř. 6 – „...v roce 1994 získalo...“, s. 181, ř. 1 – „...nastupuje...“.

Disertační práce Mgr. Evy Benešové splňuje podmínky kladené na doktorská studia v oboru hudební pedagogika. Je typem práce zakladatelské, neboť zpracovává nové, dosud nezkoumané téma. Všechny poznatky tedy mají zásadní význam.

Z výše uvedeného vyplývá, že **práci doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 7. 6. 2012

PhDr. MgA. Vít Gregor, Ph.D.